

DOI: 10.15276/ETR.06.2020.14
 DOI: 10.5281/zenodo.4605295
 UDC: 352.07(477)
 JEL: M13

КОМПЛЕКСНЕ ПРОЕКТУВАННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

COMPREHENSIVE DESIGN OF COMMUNITY DEVELOPMENT

Olena A. Lypynska, DEcon, Professor
 Odessa National Polytechnic University, Odessa, Ukraine
 ORCID: 0000-0002-6317-7511
 Email: alenalip@ukr.net

Oleksandr S. Balan, DEcon, Professor
 Odessa National Polytechnic University, Odessa, Ukraine
 ORCID: 0000-0001-6711-5687
 Email: shurabalan@gmail.com

Received 03.12.2020

У всіх країнах, що є більшими за місто, є території, які мають різні можливості для розвитку або які мають значні соціоментальні відмінності від решти територій держав.

Жодна територія сьогодні не є економічним островом. Країни, регіони, міста, села розташовані в єдиному просторі і належать до глобальної економічної системи. Ефективне управління місцевим розвитком пов'язане з розумінням світових тенденцій та використанням закономірностей глобальної економіки на користь розвитку громади

Зменшення дисбалансів у економічному розвитку територій, створення умов для міжрегіональної солідарності та взаєморозуміння є умовою єдності державного простору та стійкості держави. Переважна більшість новостворених територіальних громад не володіє достатнім потенціалом для виконання повноважень, тому зростає невдоволення населення рівнем життя та якістю надання послуг.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Ці питання розгадалися як національними так і закордонними вченими О. Васильєва, Т. Кравченко, І. Козюра, В. Мамонова А.Ткачук, В. Кашевський, П. Мавко [1] Г. Васильченко, І.Парасюк, Н. Єременко [2]. На сьогодні ці питання тали актуальні в уланках керівництва країни та представників громадськості таких як Р.Лещенко, А.Т. Висоцький, М.О. Шуляк; Д. Башлик; І. Фурсенко, С. Кубах.

На сьогодні працює велика кількість програм щодо комплексного проектування розвитку громади таких як Програма «Інтегроване просторове планування для об'єднаних територіальних громад» орієнтована на адаптацію європейських політик міського та регіонального розвитку та інструментів стратегічного просторового планування до масштабу та

Липинська О.А., Балан О.С. Комплексне проектування розвитку громади. Оглядова стаття.

В статті проведено аналіз діяльності органів місцевого самоврядування на рівні об'єднаних територіальних громад шляхом аналізу програм комплексного проектування розвитку громади, їх етапів та проблем що виникають при їх розробки. Визначаються підходи до дослідження змісту потенціалу розвитку громади. З'ясовано, що основними проблемами, які заважають розвитку спроможності є: низький рівень організаційної спроможності органів місцевого самоврядування, відсутність організаційної стратегії й організаційних процесів, низький рівень зацікавленості та обізнаності процесами реформування місцевого самоврядування та відсутність визначеності зі земельного законодавства.

Ключові слова: об'єднана територіальна громада, комплексного проектування розвитку громад, місцеве самоврядування, земельне законодавство

Lypynska O.A., Balan O.S. Comprehensive Design Of Community Development. Review article.

The article analyzes the activities of local self-government bodies at the level of united territorial communities through the analysis of programs of integrated community development planning, their stages and problems that arise in their development. Approaches to researching the content of community development potential are identified. The main problems that hinder capacity development, have been identified: low level of organizational capacity of local self-government bodies, lack of organizational strategy and organizational processes, low level of interest and awareness of the processes of local self-government reform and lack of certainty in the land legislation.

Keywords: united territorial communities, community development planning, local self-government, land legislation

реального функціонування новостворених територіальних одиниць – об'єднаних територіальних громад. В рамках програми фахівці у сфері просторового планування взаємодіятимуть з представниками територіальних громад та спільно напрацюватимуть сценарії розвитку поселень та територій ОТГ. Робота яких базується на зазначених принципах, в рамках навчальної програми, Школа залучає іноземних експертів та менторів, організовує поїздки на обраний об'єкт, створюючи умови для ефективного обміну професійним досвідом.

Мета статті визначається в пріоритетних напрямках що до перспектив розвитку комплексного проектування розвитку громад.

Викладення основного матеріалу дослідження

Використовуючи досвід, набутий під час участі у проєкті «Асоціація для України та для міст» та навички розробки державної політики на основі доказів ми проведемо аналіз діяльності органів місцевого самоврядування на рівні громади та за допомогою критичних оцінок для визначення потенціалу, з'ясуєте шляхи створення спроможних територіальних громад, передбачені декількома країнами колишнього Радянського Союзу децентралізація реформи державного управління.

Відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування суть місцевого самоврядування зводиться до гарантованих державою прав та реальної здатності місцевих громад громади громадян (комуни, муніципалітети, громади, місцеві групи, місцеві громади) та ті органи, які вони обирають, вирішувати самостійно під свою відповідальність, питання місцевого значення дієвість, що діє в рамках конституції та законів відповідної держави [4]. Стаття цього документу визначає, що частиною законодавства України, передбачає, що «місцеве самоврядування позначає право і здатність місцевих органів влади в межах закону регулювати та керувати значною часткою державних справ під власну відповідальність та в інтересах місцевого населення. Це право здійснюються радами, що складаються з членів, вільно обраних таємним голосуванням на основі пряме, рівноправне загальне виборче право, яке може мати виконавчі органи, відповідальні за них». Ключовим для цих визначень є «здатність» влади здійснювати певні повноваження. Що може стати основою для такого визначення – Академічний тлумачний словник 1970-1980 рр. Визначає здатність у трьох вимірах: як а властивість вартості; здатність щось вчинити; наявність сприятливих для чогось умов, обставини, які щось допомагають, та надають можливість.

Методика формування дієздатних територіальних громад визначає що дієздатна територіальна громада, яка в результаті добровільного об'єднання має здатність забезпечити Інгібування власного або за допомогою відповідних органів місцевого

самоврядування відповідного рівня обслуговування забезпечення, зокрема у галузі освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житла та комунальні послуги з урахуванням людських ресурсів, фінансової підтримки та розвитку інфраструктури та функціонування відповідної адміністративно-територіальної одиниці [5].

Таким чином, під цим потенціалом слід розуміти здатність та спроможність органів місцевого самоврядування впоратись із повноваженнями, які їм надані.

Викає питання – а які повноваження органів місцевого самоврядування можливо віднести до базового рівня. Найчастіше це основні обов'язки в напрямку: забезпечення місцевого економічного розвитку (залучення інвестицій, розвиток підприємницької мети); розвиток локальної інфраструктури, зокрема доріг, мереж води, тепла, газу, електроенергії каналізація, інформаційні мережі, соціальні та культурні об'єкти; планування розвитку громади; вирішення питань забудови території та її благоустрою; забезпечення житлом та комунальні послуги; організація перевезень пасажирів на території громади; громадські безпека; гасіння пожеж; управління закладами середньої, дошкільної та позашкільної освіти; надання послуг швидкої допомоги, первинної медико-санітарної допомоги, профілактики захворювань; розробка заходів щодо фізичного виховання; надання соціальної допомоги та адміністративних послуг тощо. Відповідно до «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» [6].

Сьогодні, в Україні 982 об'єднаних територіальних громад, переважна їх більшість, маючи право вирішувати місцеві питання, не може їх виконати через брак досвіду, занепад або відсутність інфраструктури (необхідні будівлі, споруди, дороги тощо), а також відсутність людських ресурсів відповідної кваліфікації тощо. Отже, значна частина місцевих питань належним чином не вирішені – школи та лікарні та інші будівлі комунальної власності не ведуться, а також не передбачено озеленення, вуличне освітлення тощо.

Дослідники потенціалу та потенціалу зв'язок громад М. Кругер, К. Хілтон та інші окреслили десять компонентів потенціалу громади: лекційна участь; керівництво; потужні соціальні мережі; здатність чітко формулювати значення; значення історії; значення спільноти; критичне мислення; здатність накопичувати ресурси; кількість навичок; здатність використовувати силу. Ресурси розуміють як фінансові та людські ресурси, джерела, інфраструктура, можливості людей та організацій, відносини між людьми, відносини між організаціями та доступ до послуг тощо [2].

Це пояснюється багатьма суб'єктивними та об'єктивними причинами, в тому числі неможливість приймати рішення в ситуаціях невизначеності; відсутність комунікативних

навичок для пошуку компромісу у прийнятті рішень; неможливість сформулювати лідерське середовище для вирішення актуальних питань; то переважання власних інтересів над інтересами громади тощо. Організаційна структура формується і заклад повністю заповнений, тобто всі ключові сфери розвитку громади відповідають. Але керівники перевіряють рівень професійної компетентності працівників показав низьку підготовку. Інформаційно-комунікаційні технології використовуються лише для створення або відправлення документів. Це пов'язано з низькою підготовкою персоналу та неналежною комп'ютеризацією чи Інтернет-кваліфікацією.

Найважливішими загрозами для потенціалу територіальної громади є відсутність організаційності стратегія та організаційні процеси. Посадові особи місцевого самоврядування та депутати – це люди кому жителі громади довірили керувати своїм життям протягом 5 років. Весь цей час, це чи саме вони повинні забезпечити адекватний рівень життя громади та думати про її майбутнє розвиток. Тому перше, що слід зробити – це сформулювати стратегію розвитку, а не як документ, а як політичний напрямок роботи щодо розвитку регіону та як настанова, яка знає все і планує щодня реалізувати це. Систематичні заходи в усіх сферах життя громади повинні бути окреслені в цьому документі, а сама стратегія повинна стати основою для розбудови потенціалу територіальної громади. Така напрямок роботи повинен бути донесено та узгоджено з представниками громад таких як:

- Представників агенцій міського розвитку та інститутів міст;
- Працівників міських адміністрацій, які займаються міським розвитком та/або міським плануванням;
- Активістів і представників громадських організацій, діяльність яких пов'язана з міським розвитком;
- Підприємців, що зацікавлені в урбаністичних проектах;
- Молодих фахівців у галузі містопланування, міського дизайну, архітектури та будівництва, які мають щонайменше 2-3 роки досвіду роботи;
- Критично мислячих дослідників та фахівців у сфері економіки, політики, культури, журналістики, соціології та інших дисциплін, які зацікавлені у вивченні сучасних тенденцій міського розвитку в Україні та країнах Центрально-Східної Європи загалом.

Але не варто забувати що всі адміністративно територіальні громади України в першу чергу знаходяться на українській землі і дебати що відбуваються у верховній раді також стосуються і їх. Бо, земельні ресурси України складають понад 60 мільйонів гектарів, із яких 70% (більше 42 мільйонів гектарів) становлять сільськогосподарські угіддя із високою

родючістю. При цьому варто наголосити, що земельний потенціал є потужною конкурентною перевагою нашої країни і становить майже 6% від загальноєвропейського. Приблизно 40% сільськогосподарських земель України становлять чорноземи (найбільш врожайні ґрунти). Таким чином обговорення пропозиції і рекомендації щодо вдосконалення законодавства з питань впровадження комплексного просторового планування з метою підтримати прийняття законопроекту №2280 «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо планування використання земель» є вельми актуальним.

Останнє опитування щодо земельних питань було проведено в Україні 1-7 листопада минулого року Центром Разумкова. За його результатами, 67,7% українців певні, що питання запровадження ринку землі та скасування мораторію на купівлю-продаж земель необхідно виносити на всеукраїнський референдум. Водночас, 68,3% потенційних учасників референдуму зазначили, що виступили б за продовження мораторію. Так, 11 листопада в Україні стартували масові протести проти земельної реформи Зеленського. Всеукраїнська Аграрна Рада на своїй сторінці повідомила, що на акції із гаслом «Ні розпродажу України» вийшли працівники сільськогосподарської галузі в 13 областях України.

Однак законопроект №2280 «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо планування використання земель» [7] пропонує:

- органам місцевого самоврядування можливість здійснювати просторове планування території громади, як в межах, так і за межами населених пунктів;
- комплексний план просторового розвитку громади, який одночасно є містобудівною документацією і документацією із землеустрою на місцевому рівні;
- запровадження комплексного просторового планування територій громад, що скасовує необхідність розроблення декількох видів містобудівної документації, документації із землеустрою, охорони навколишнього природного середовища та об'єктів культурної спадщини
- запровадження сучасної методології просторового планування, що відпрацьована на 12 пілотних ОТГ в 8 областях в рамках проекту USAID «Підтримка аграрного і сільського розвитку».

Висновки

Все це дозволить зробити комплексне планування територій та комплексні плани просторового розвитку громад дозволять уточнити фактичну приналежність земель орієнтовною площею понад 430 тисяч гектарів.

Що надає можливість врегулювати питання встановлення меж громад та визначає механізми

комплексного просторового планування територій громад, що в свою чергу скасовує необхідність розроблення декількох, споріднених за змістом,

видів містобудівної документації та документації із землеустрою.

Abstract

But we should not forget that all administrative-territorial communities of Ukraine are primarily on Ukrainian soil and the debates taking place in the Verkhovna Rada also concern them. It should be noted that the land potential is a strong competitive advantage of our country and is almost 6% of the European. Approximately 40% of Ukraine's agricultural land is chernozem. Thus, the discussion of proposals and recommendations for improving the legislation on the implementation of integrated. Using the experience gained during the project "Association for Ukraine. For cities" and skills of developing public policy based on evidence, we will analyze the activities of local governments at the community level and Using critical assessments to determine capacity, identify ways to build viable territorial communities provided by several countries of the former Soviet Union. Decentralization of public administration reform.

According to the European Charter of Local Self-Government, the essence of local self-government is reduced to state-guaranteed rights and real capacity of local communities of communities (communes, municipalities, communities, local groups, local communities) and the bodies they elect to decide local issues. the value of the effectiveness of the constitution and laws of the state [4]. The article of this document stipulates that part of the legislation of Ukraine stipulates that "local self-government means the right and ability of local authorities within the law to regulate and manage a significant share of state affairs under their own responsibility and in the interests of the local population." members freely elected by secret ballot on the basis of direct, equal universal suffrage that may be exercised by the executive bodies responsible for them". The key to these definitions is the "ability" of the government to exercise certain powers. What can be the basis for such a definition – Academic Explanatory Dictionary of 1970-1980. Defines ability in three dimensions: as a property of value; the ability to do something; the presence of favorable conditions for something, circumstances that help something and provide an opportunity.

The methodology for forming able-bodied territorial communities determines that a capable territorial community, which as a result of voluntary association has the ability to provide Inhibition of its own or with the help of relevant local governments appropriate level of service, in particular in education, culture, health, social protection, housing and utilities, taking into account human resources, financial support and infrastructure development and the functioning of the relevant administrative-territorial unit [5].

But we should not forget that all administrative-territorial communities of Ukraine are primarily on Ukrainian soil and the debates taking place in the Verkhovna Rada also concern them. It should be noted that the land potential is a strong competitive advantage of our country and is almost 6% of the European. Approximately 40% of Ukraine's agricultural land is chernozem (the most productive soil). Thus, the discussion of the proposal and recommendations for improving the legislation on the implementation of integrated spatial planning to support the adoption of the bill №2280 "On Amendments to the Land Code of Ukraine and other legislation on land use planning" is very relevant.

The last survey on land issues was conducted in Ukraine on November 1-7 last year by the Razumkov Center. According to its results, 67.7% of Ukrainians believe that the introduction of the land market and the abolition of the moratorium on land sales should be put to an all-Ukrainian referendum. At the same time, 68.3% of potential referendum participants said they would support extending the moratorium. Thus, on November 11, mass protests against Zelensky's land reform started in Ukraine. The All-Ukrainian Agrarian Council announced on its website that agricultural workers in 13 regions of Ukraine took part in the action with the slogan "No to selling Ukraine".

However, the bill №2280 "On Amendments to the Land Code of Ukraine and other legislative acts on land use planning" [7] proposes:

- local governments the opportunity to carry out spatial planning of the community, both within and outside the settlements;
- a comprehensive plan for the spatial development of the community, which is both urban planning documentation and land management documentation at the local level;
- introduction of integrated spatial planning of communities, which eliminates the need to develop several types of urban planning documentation, land management documentation, environmental protection and cultural heritage sites
- introduction of a modern spatial planning methodology, developed for 12 pilot OTGs in 8 oblasts within the framework of the USAID Agrarian and Rural Development Support Project.

All this will make it possible to make a comprehensive planning of territories and comprehensive plans for spatial development of communities will clarify the actual ownership of land with an approximate area of over 430 thousand hectares.

Which provides an opportunity to regulate the establishment of community boundaries and determines the mechanisms of integrated spatial planning of communities, which in turn eliminates the need to develop several related content, types of urban planning documentation and land management documentation

Список літератури:

1. Стратегічне планування у громаді (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук, Василь Кашевський, Петро Мавко.– К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 96 с.
2. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ»», 2015. – 256 с.
3. Cheers B., Cock, G., Hylton, K. L., Kruger, M. & Trigg H. Measuring Community Capacity: An Electronic Audit Template, 2015. – 21 p.
4. Європейська хартія місцевого самоврядування: Хартія; Рада Європи від 15.10.1985 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036.
5. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квіт. 2015 р. No 214 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-п>.
6. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. No 333-р // Офіц. вісн. України. – 2014. – 15 квіт. – No 24.
7. Проект Закону про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо планування використання земель №2280 від 17.10.2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67111.

References:

1. A. Tkachuk, V. Kashevskiy, P. Mavko. (2016). Strategichne planuvannya u gromadi (navchalnyy modul) [Community Strategic Planning (training module)]. Kyiv: Legal Status ICC [in Ukrainian].
2. G. Vasilchenko, I. Parasuk, N. Eremenko. (2015). Planuvannya rozvytku teritorialnyh gromad. Navchalnyy posibnyk dlya posadovyh osab miscvogo samovryaduvannya [Planning for the development of territorial communities. A guide for local government officials]. Association of Ukrainian Cities. K., LLC "ENE ENTERPRISE" [in Ukrainian].
3. Cheers, B., Cock, G., Hylton, K., Kruger, M. & Trigg, H. (2015). Measuring Community Capacity. Proceedings of the International Conference on Engaging Communities. Brisbane [in English].
4. Yevropeiska khartiia mistsevoho samovriaduvannya: Khartiia; Rada Yevropy vid 15.10.1985 [European Charter of Local Self-Government: Charter; Council of Europe from 15.10.1985]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036 [in Ukrainian].
5. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro zatverdzhennia Metodyky formuvannia spromozhnykh terytorialnykh hromad: vid 8 kvitnia 2015 r., № 214 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On approval of the Methodology for the formation of capable territorial communities: from April 8 2015, № 214]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-п> [in Ukrainian].
6. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho sam-ovriaduvannya ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini: vid 1 kvitnia 2014 r., № 333-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine On Approval of the Concept of Reforming Local Self-Government and Territorial Organization of Power in Ukraine: from April 1 2014, № 333-p]. (2015). Official Bulletin of Ukraine, 24 [in Ukrainian].
7. Proekt Zakonu pro vnesennya zmin do Zemelnogo kodeksu Ukrainy ta inshih zakonodavchih aktiv shodo planuvannya vykorystannya zemel № 2280 vid 10.10.2019 [Draft Law on Amendments to the Land Code of Ukraine and other legislative acts on land use planning No. 2280 of 10/17/2019]. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67111 [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Литинська О.А. Комплексне проектування розвитку громади / О. А. Литинська, О. С. Балан // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2020. – № 6 (52). – С. 117-121. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2020/No6/117.pdf>.
DOI: 10.15276/ETR.06.2020.14. DOI: 10.5281/zenodo.4605295.

Reference a Journal Article:

Lypynska O.A. Comprehensive Design Of Community Development / O. A. Lypynska, O. S. Balan // Economics: time realities. Scientific journal. – 2020. – № 6 (52).– P. 117-121. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/files/archive/2020/No6/117.pdf>.
DOI: 10.15276/ETR.06.2020.14. DOI: 10.5281/zenodo.4605295.

